

„Widziałem przyszłość”. W Krakowie podano szczegóły obchodów Roku Lema 2021

2021-02-27

Dziesiątki wydarzeń i projektów artystycznych uświetnią obchody Roku Lema w Polsce i na świecie. Podczas specjalnej konferencji zorganizowanej przez KBF i Instytut Adama Mickiewicza zaprezentowano program Roku Lema, oprawę wizualną obchodów, a także krakowski program dofinansowania działań kulturalnych związanych z twórczością pisarza oraz projekty wydawnicze o tematyce lemowskiej.

2021 rok został uchwalony przez Sejm RP Rokiem Lema. Na miłośników literatury najczęściej tłumaczonego na języki obce polskiego pisarza oraz na tych, którzy z jego twórczością nigdy się nie zetknęli, czeka kilkadziesiąt wydarzeń i projektów artystycznych. Krakowskie obchody koordynuje KBF – instytucja kultury Miasta Krakowa – a projekty na świecie organizuje Instytut Adama Mickiewicza.

Podczas wirtualnej konferencji prasowej zaprezentowano hasło promujące setną rocznicę urodzin polskiego pisarza oraz towarzyszącą jej oprawę wizualną. „I’ve seen the future” („Widziałem przyszłość”) to więcej, niż chwytliwy slogan. Jubileuszowe hasło oddaje trafność futurologicznych przemyśleń Stanisława Lema i odpowiada na pytanie, dlaczego warto go czytać również i dzisiaj.

– Tak się nieszczęśliwie złożyło, że jubileuszowe aktywności przypadły na trudny czas, który niezwykle ciężko doświadczył sferę kultury – mówi **Jacek Majchrowski**, prezydent Krakowa. – Ostatnie miesiące w Krakowie dowiodły jednak, że nawet w tak trudnych warunkach życie literackie nie zamiera. Jestem przekonany, że tak będzie i w tym roku, obfitującym w wydarzenia literackie i, mam nadzieję, wspólne świętowanie jubileuszu Stanisława Lema – dodał prezydent.

W Krakowie Rok Lema to nie tylko duże wydarzenia planowane na urodziny pisarza, ale również cykliczne spotkania w pałacu Potockich, nowej przestrzeni dla kultury przy Rynku Głównym 20.

– Stanisław Lem to pisarz, którego twórczość trafia do czytelników na całym świecie. Obserwując współczesne zmiany społeczne, kulturalne czy gospodarcze, często odnosimy wrażenie, że to już było, że już o nich czytaliśmy – właśnie w dziełach Lema – mówiła **Barbara Schabowska**, dyrektor Instytutu Adama Mickiewicza. – Prezentujemy międzynarodowej publiczności nie tylko ciekawego polskiego pisarza, ale także filozofa i futurologa, do którego warto sięgać również teraz, w kolejnej dekadzie XXI wieku – dodała.

Rok Lema w Polsce

Wydarzenia Roku Lema

– Rzeczą, która nie tylko mnie ucieszyła, ale też pozytywnie zaskoczyła, jest fantastyczna, entuzjastyczna i żywa reakcja ludzi, nie zawsze zresztą związanych z literaturą, dla których Rok Lema jest istotnym wydarzeniem – mówi **Izabela Błaszczyk**, dyrektor KBF. – Wykorzystują oni

twórczość i idee Stanisława Lema w swojej pracy twórczej, otwierają nowe tropy interpretacyjne do odczytania jego prozy i sprawiają, że jego myśli są częścią toczących się dzisiaj dyskusji na tematy na wskroś współczesne.

O tym, jak twórczość Lema rezonuje w 2021 roku, będziemy się mogli przekonać wielokrotnie. Wśród planowanych w ramach programu Krakowa Miasta Literatury UNESCO działań znalazły się m.in. Lemowska Szkoła Czytania, panel lemowski na Festiwalu Kultury Żydowskiej, spotkania wokół twórczości Lema na Festiwalu Conrada czy lemowska odsłona listopadowej akcji promującej czytelnictwo Czytaj PL. Rok Lema będzie także obecny na miejskiej platformie VOD Play Kraków – playkrakow.com. Już teraz można obejrzeć tam „Pokój” w reżyserii Krzysztofa Jankowskiego. Film, który swoją premierę miał na platformie 5 lutego, powstał na podstawie opowiadania Podróż siódma z Dzienników gwiazdowych Stanisława Lema.

Lem jest jedną z największych ikon kultury polskiej i rozpoznawalną na świecie marką. Miasto Kraków zapowiada w związku z tym międzynarodowe wydarzenia lemowskie, a wśród nich współpracę z Instytutem Kultury Polskiej we Lwowie i Forum Wydawców we Lwowie, program organizowany we współpracy z Iową Miasto Literatury UNESCO, a także międzynarodową konferencję Filozoficzny Lem organizowaną na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie.

Obchody stulecia urodzin Lema nie mogą odbyć się bez książek. Wydawca prozy i eseistyki Stanisława Lema, którym od lat niezmiennie jest krakowskie Wydawnictwo Literackie, przygotowuje premiery, koło których nie sposób będzie przejść obojętnie. Po publikacji wspomnianej już „Summy technologiae” pod koniec ubiegłego roku, nadchodzą kolejne wznowienia książek mistrza prozy science-fiction. Wśród nich znajdują się „Bajki robotów” ilustrowane przez Przemka Dębowskiego, odpowiedzialnego za okładki najnowszych wydań prozy Lema w Wydawnictwie Literackim, oraz komiks „Podróż 7” Jona J. Mutha na podstawie jednego z opowiadań z „Dzienników gwiazdowych”. Trwają też prace nad dwiema książkami biograficznymi o pisarzu – przygotowują je wybitni znawcy życia i twórczości Stanisława Lema – Agnieszka Gajewska i Wojciech Orliński.

13 września: urodziny Lema

Tegoroczne, setne urodziny Stanisława Lema są adresowane nie tylko do lemologów, sympatyków Lema i jego nowych czytelników.

Entuzjastów nowych technologii, ale też i przedsiębiorców zajmujących się sztuczną inteligencją czy rozszerzoną rzeczywistością oraz technologiami kosmicznymi Instytut Polska Przyszłości im. Stanisława Lema oraz KBF zaproszą na urodziny pisarza do Centrum Kongresowego ICE Kraków na Lem Future Tech Festival – Bomba Megabitowa.

– Nauka, kultura, technologie – to z ducha lemowskie połączenie, a przenikanie się tych obszarów jest jednym ze znamion współczesności. Dlatego chcemy uczynić wrzesień wielkim świętem polskiej technologii, kultury i nauki. Obok dyskusji o zrównoważonej eksploracji kosmosu będziemy debatować nad transhumanizmem czy tworzeniem literatury przez sztuczną inteligencję. Jednocześnie wspólnie z ENEA zrealizujemy projekt walki z cyberprzemocą. Zaproszenie do współpracy przy wrześniowym festiwalu przyjęła też Agencja Rozwoju Przemysłu. Od początku w działaniach w ramach Roku Lema wspierają nas OVHcloud i

wykop.pl. Za to dziękujemy i zapraszamy do współpracy wszystkich, którzy chcą mieć swój udział w tych wyjątkowych obchodach – mówi Maciej Kawecki, prezes IPP Maciej Kawecki.

Drugim wydarzeniem organizowanym w dniach 12–14 września będzie Kongres Futurologiczny organizowany przez Polską Fundację Fantastyki Naukowej. Program wydarzenia, które łączyć będzie w sobie elementy konferencji naukowej, konwentu czy festiwalu, przebiegać będzie w dwóch pasmach tematycznych: Bloku Kultury oraz Bloku Nauki. Do udziału w prelekcjach, panelach dyskusyjnych oraz spotkaniach zaproszeni zostali zarówno naukowcy różnych specjalizacji, szczególnie zajmujący się dziedzinami związanymi z rozwojem technologii przyszłości, jak i twórcy nawiązujący w swojej pracy do fantastyki naukowej – pisarze, literaturoznawcy, graficy, plastycy, a także autorzy i producenci gier.

Kraków wspiera inicjatywy lemowskie

Gra komputerowa, nowe ekranizacje na podstawie twórczości Lema, adaptacje komiksowe, Lem w literaturze dla dzieci, międzynarodowe konferencje naukowe czy instalacje artystyczne i festiwale – to wszystko czeka nas już w tym roku. Miasto Kraków postanowiło wesprzeć wydarzenia związane z literackim patronem roku i zapowiada program grantowy dla twórców zorientowany na interdyscyplinarne projekty inspirowane myślą i dziełem autora „Głosu Pana”.

– Często żartuję, że w ostatnich latach Stanisław Lem był obecny w Krakowie niczym Ijon Tichy w kosmosie, zaglądał to tu, to tam, zasilając nas swoją myślą, wizją przyszłości, ale i szczególnym humorem – mówi Robert Piaskowski, pełnomocnik prezydenta miasta Krakowa ds. kultury. – Jego teksty, czytane na nowo, stały się inspiracją dla wielu propozycji już prezentowanych w zeszłym roku, dość wspomnieć ubiegłoroczne lemowskie premiery w Teatrze Łaźnia Nowa czy w Teatrze Ludowym, albo wystawę prac Joanny Karpowicz inspirowaną Powrotem z Gwiazd. Liczymy, że podobnej jakości projekty zostaną włączone w programy własne instytucji, kongresów, konferencji organizowanych zarówno przez miejskie, jak i narodowe instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe, a także oczywiście przez artystki i artystów. Siła roku Lema to także połączone działania i współpraca partnerska wielu podmiotów i takiej współpracy najbardziej oczekujemy – dodaje.

Więcej szczegółów o naborze już wkrótce na stronach internetowych miejskich instytucji Krakowa.

Rok Lema na świecie

Lem i myślenie o przyszłości jest jednym z filarów programowych Instytutu Adama Mickiewicza. Instytut, którego misją jest budowanie trwałego zainteresowania polską kulturą na świecie, przygotował na ten rok szereg unikatowych projektów artystycznych, które łączą sztukę w tradycyjnym wydaniu z nowoczesnymi technologiami. – Wyjątkowy jubileusz zasługuje na wyjątkową celebrację – mówi dyrektor Instytutu, **Barbara Schabowska**. – Jestem przekonana, że wydarzenia organizowane przez Instytut Adama Mickiewicza na długo pozostaną w pamięci międzynarodowej publiczności – dodaje.

Jednym z najbardziej spektakularnych projektów realizowanych na świecie będzie „Ocean Solaris” – instalacja multimedialna, która dzięki nowej technologii umożliwi interakcję z

publicznością poprzez tekst, ruch i dźwięk. Struktura dramaturgiczna zakłada trzy, następujące po sobie fazy, z których każda ma za zadanie wprowadzić odbiorcę w różne stany emocjonalne – ciekawości, niepokoju, strachu oraz melancholii – pojawiające się w kontakcie z nieznaną planetą. „Ocean Solaris” zostanie zaprezentowany m.in. na międzynarodowej publiczności podczas EXPO w Dubaju oraz na Ars Electronica Festival w Austrii.

Projekt „Messages to a Post-Human Earth” będzie immersyjnym doświadczeniem w parkach i ogrodach botanicznych w Europie i Azji, łączącym świat rzeczywisty z wirtualnym. Prowadzony opowieścią audio, użytkownik będzie z wykorzystaniem technologii rozszerzonej rzeczywistości (AR) odkrywał kolejne warstwy niezwyklej historii, m.in. poprzez odczytywanie informacji zakodowanych w roślinach – tak właśnie widział Lem możliwość przekazania wiadomości do odbiorców w przyszłości.

Projekt „Kosmogonik” z kolei to adaptacja opowiadania „Uranowe uszy”, która wykorzysta technologię wirtualnej rzeczywistości (VR). Animacja oparta została na emblematycznych dla Lema ilustracjach Daniela Mroza, którym twórcy nadali współczesny, oryginalny charakter. Widzowie poznają historię z głowy Kosmogonika i wejść w jego wspomnienia w postaci animacji 3D/2D.

W 2020 roku rozpoczęła się realizacja projektu „The Science of Fiction”. Instytut Adama Mickiewicza zamówił utwory u Aleksandra Nowaka i Cezarego Duchnowskiego – uznanych, a przy tym bardzo odmiennych kompozytorów średniego pokolenia – i wspólnie z Klangforum Wien rozstrzygnął konkurs kompozytorski, którego laureatami zostali Żaneta Rydzewska i Mikołaj Laskowski. Wypracowane w trakcie ich rezydencji kompozytorskich w Wiedniu utwory zostaną zaprezentowane publiczności na koncercie rocznicowym Stanisława Lema, który odbędzie się podczas interdyscyplinarnego festiwalu Lema, współorganizowanego przez Klangforum Wien i Impuls Tanz. Program wiedeńskiego festiwalu obejmuje m.in. produkcję spektaklu tanecznego z choreografią Karola Tymińskiego i Maliki Fankha.

Międzynarodowe projekty Instytutu Adama Mickiewicza uzupełniają także „What Next?”, czyli polsko-ukraińsko-brytyjska wystawa fotografii, poruszająca temat przyszłości człowieka w dynamicznie zmieniającym się świecie oraz trwający od listopada cykl multidyscyplinarnych seminariów „Summa Technologiae”, których program zakłada spotkania prowadzone przez Antona Vidokle’a z platformy e-flux/ Nowy Jork oraz Chuza Martíneza z Instytutu Sztuki w Bazylei.

W programie Instytutu Adama Mickiewicza nie zabrakło również projektów wydawniczych. W lutym ukazało się pierwsze wydanie „Bajek robotów” w języku estońskim. Będzie wydanie litewskie. Premierom towarzyszy wystawa ilustracji polskich i estońskich twórców, m.in. Dawida Ryskiego, Edgara Bąka, Katarzyny Boguckiej, Małgorzaty Herby, Anne Pikkov, Katrin Ehrlich, Priita Pärna czy Viive Noor. Wystawę można oglądać do 13 marca w Centrum Literatury Dziecięcej, a jesienią zostanie zaprezentowana na Litwie.

W stronę Planety Lem

Kraków do setnej rocznicy urodzin Stanisława Lema przygotowuje się już od wielu lat, corocznie organizując urodziny pisarza i wspierając lemowskie projekty wydawnicze. Największą

**Magiczny
Kraków**

inicjatywą, której patronuje autor „Wizji lokalnej”, jest Planeta Lem – Centrum Literatury i Języka, czyli ośrodek działań i programów literackich realizowanych pod szyldem Kraków Miasto Literatury UNESCO przez KBF, we współpracy z wieloma partnerami zewnętrznymi. Centrum stanie przy ul. Na Zjeździe 8, nad Wisłą, w pobliżu licznych muzeów i instytucji kultury (MOCAK, Fabryka Schindlera, Cricoteka, Muzeum Podgórze), i obejmie m.in. zrewitalizowany budynek XIX-wiecznego składu solnego. Autorem koncepcji architektoniczno-urbanistycznej Planety Lem jest Pracownia Projektowa JEMS Architekci, twórcy takich projektów, jak np. Międzynarodowe Centrum Kongresowe w Katowicach czy przebudowa Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu.

Planeta Lem będzie nowoczesną placówką kulturalno-edukacyjną i węzłem dla środowisk kreatywnych. W obiekcie powstanie wystawa stała o komunikacji i języku, która będzie nową, gościnną dla zewnętrznych inicjatyw przestrzenią literackiego Krakowa. Znajdą tam miejsce także: nowoczesna mediateka z pracownią multimedialną, czytelnia, księgarnia-kawiarnia i przestrzeń coworkingowa. Na orbicie Planety Lem znajdzie się przestrzeń zielona, służąca rekreacji, dostosowana do wydarzeń plenerowych.

Lemolodzy, lemofile i czytelnicy, którym bliska jest twórczość Stanisława Lema – jesteście na pokładzie rakiety, której lot właśnie się zaczyna. W Roku Lema 2021 ruszamy w arcyciekawą podróż przez literaturę, filozofię postępu technologicznego i nauki o przyszłości. Jej finał czeka nas za kilka lat, a będzie nim pomyślnie lądowanie na Planecie Lem. Pora zapiąć pasy!

Organizatorami zaprezentowanych wydarzeń Roku Lema będą: Miasto Kraków, KBF – instytucja kultury Miasta Krakowa i operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO, Instytut Adama Mickiewicza, Instytut Polska Przyszłości im. Stanisława Lema, Polska Fundacja Fantastyki Naukowej, Wydawnictwo Literackie i krakowskie instytucje kultury.